BIJLAGE 4 ##

Burgemeester over A15: 'Zo kun je niet met mensen omgaan'

De verlenging van de A15 in Gelderland houdt inwoners al ruim tien jaar in onzekerheid. De burgemeester van Duiven wil nu een oproep doen.

Jurgen Tiekstra

18 augustus 2023

De A15 ter hoogte van Tiel in Gelderland. − Shutterstock

‘Realisatie van het tracé is pas in 2018/2019 te verwachten.’ Dat waren de woorden tien jaar geleden van de Nationale Ombudsman in zijn rapport over de alsmaar uitblijvende verlenging van de A15 in Gelderland. Het was 2013. De ombudsman destijds was Alex Brenninkmeijer, die in 2022 is overleden. Op het ministerie van Infrastructuur en Milieu zat minister Melanie Schultz van Haegen. Zij is inmiddels uit de politiek verdwenen. Dat beide personen het toneel al hebben verlaten, tekent hoe slepend het dossier is. En de verlengde snelweg is er nog steeds niet.

Maatwerk (on)mogelijk?

Brenninkmeijer vroeg in zijn rapport van 2013 aandacht voor de inwoners van de regio onder Arnhem die al sinds midden jaren negentig leefden in onzekerheid. Omdat er nog altijd geen definitief tracébesluit over de snelwegverlenging lag, kregen zij geen planschade vergoed. Dat

betekende onder meer dat de verkoop van het eigen huis nagenoeg onmogelijk was, en dus ook verhuizen.

Zelfs in 1996 had de Nationale Ombudsman al een rapport gewijd aan de kwestie. Voordat de verlenging van de A15 in die jaren op tafel kwam, hadden bewoners óók al in onzekerheid gezeten over een ander infrastructuurproject: de Betuwelijn.

Inmiddels is het 2023: tien jaar nadat Melanie Schultz van Haegen liet weten aan Brenninkmeijer dat maatwerkoplossingen voor de getroffen inwoners onnodig waren. Het definitieve tracébesluit stond voor de deur, zei ze. Bovendien hoefden burgers in de toekomst niet nog eens zo lang in onzekerheid te zitten, omdat de besluitvormingsprocedure gestroomlijnd zou worden.

Alsnog onduidelijkheid

Tóch is nog altijd onzeker of de verlenging van de A15 doorgang vindt. In 2017 nam de minister weliswaar het tracébesluit, maar de laatste vier jaar ligt het infrastructuurproject bij de Raad van State. In 2019 namelijk werd het stikstofbeleid van de Nederlandse regering afgeschoten. Voornaamste obstakel is nu nog een rechtszaak die onder andere actiegroep MOB aanspande. De bestuursrechter deed tot dusver slechts tussenuitspraken, zoals over de afkapgrens van 25 kilometer die gebruikt is bij het berekenen van de stikstofbelasting op natuurgebieden. Wanneer een definitieve uitspraak van de Raad van State komt, is onduidelijk.

Dit kan zo niet langer, vindt Huub Hieltjes, sinds 2020 burgemeester van de gemeente Duiven (foto). Tien jaar na het ombudsmanrapport vergelijkt hij de situatie met de toeslagenaffaire. Mensen die op het geplande tracé wonen zijn inmiddels uitgekocht, maar bewoners net aan de grenzen van de geplande snelweg weten zelfs nu nog niet waar ze aan toe zijn.

Zij zitten met ‘schaduwschade’, zoals de ombudsman dat in 2013 noemde: schade die optreedt al vóór besluitvorming definitief is en dus ook voordat een inwoner nadeelcompensatie kan claimen.

Gebed zonder end

‘Zoals mijn moeder zou zeggen: dit wordt een gebed zonder end’, vertelt burgemeester Huub Hieltjes. In juli sprak hij met inwoners over hun situatie. Zijn bevinding is dat hun levens al ruim tien jaar op slot zitten. ‘Al in oktober 2013 zei de Nationale Ombudsman: deze mensen kun je niet onnodig lang in onzekerheid laten, neem dus als collectief het risico over van deze mensen’, vertelt hij. ‘De minister heeft sinds 2013 steeds gezegd: over een jaartje weten we meer. Maar als we in oktober al tien jaar verder zijn, doen we iets niet goed in Nederland.

Ik heb zeker geen kritiek op individuele medewerkers van Rijkswaterstaat. Die proberen binnen het systeem te doen wat passend is. Maar we kunnen niet blijven zeggen: “laten we

geen bochten afsnijden", "over een tijdje kunnen we het netjes regelen"; dat horen die mensen al tien jaar.

Het gaat hier om inwoners die net buiten de grens liggen waarbij je formeel wordt uitgekocht; in sommige gevallen is wel een stukje tuin uitgekocht, maar de woning niet. Van die woning wordt dan gezegd: op het moment dat het tracé onherroepelijk is, krijg je nadeelcompensatie. Maar die mensen zijn al tien jaar ouder, en willen misschien anders of kleiner gaan wonen. Zo kun je niet met mensen omgaan.'

BB De ombudsman pleitte al in 2013 voor maatwerk. Wat is er mogelijk dan?

Huub Hieltjes

Ik wil niet voorsorteren op één oplossing. Zelf hebben de mensen als voorkeur: koop ons uit, zodat wij rust hebben. Een echte maatwerkoplossing vraagt dat de medewerkers van Rijkswaterstaat het mandaat krijgen bij die mensen aan keukentafel te gaan zitten en te vragen: wat heb jij nodig?

Voor hetzelfde geld is dat een garantie op de verkoop: jullie blijven er wonen, maar als je de woning verkoopt, staan wij er borg voor dat het huis minstens 90 procent van de getaxeerde waarde krijgt. Dan wordt het voor die mensen mogelijk naar de bank te gaan om financiering voor nieuwbouw te krijgen. In de context van 2010, toen de woningmarkt vast zat, heeft de provincie Brabant ook een garantie op de verkoopwaarde gegeven. De bank wist daardoor dat de woning ten minste een bepaald bedrag opleverde.

Ook andere oplossingen zijn mogelijk, maar dit soort maatwerk vraagt dat de minister een mandaat geeft aan uitvoerende organisaties. Ik snap dat dan de gedachte is: er zijn altijd weer andere gevallen die schrijnend zijn. Maar de ombudsman riep in 2013 al op om je niet te laten gijzelen door de angst voor precedentwerking. Want dan los je de problemen van individuele burgers nooit op.

Ik snap dat dan de gedachte is: er zijn altijd weer andere gevallen die schrijnend zijn.

BB In het rapport destijds van de ombudsman ging het om inwoners van buurgemeente Lingewaard. Trekt u met uw collega-burgemeesters op?

Nee, niet in het appèl dat ik nu doe. Omdat ik in juli met inwoners heb gesproken, voelde ik de behoefte dit verhaal te vertellen. In eerste instantie heb ik een gesprek gehad met een hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat. Daarnaast kan de minister wat doen, maar uiteindelijk is dit een systeemprobleem. Voor een deel is dit een appèl aan de Raad van State om nu helderheid te bieden. Als burgemeester ben ik terughoudend om een brief aan een rechter te sturen, omdat ik geen formele partij ben. Ook is dit een appèl aan de toekomstige minister, van wie ik nog niet weet wie dat is. En misschien is dit een appèl aan onszelf als gemeentebestuur. Wij hebben ook gezegd: over een half jaar weten we meer. Ook ik kan mijzelf de vraag stellen: waarom trek je nu aan de bel, en niet drie jaar eerder?

BB U vergelijkt de situatie rond de A15 met de toeslagenaffaire. Stel: de Raad van State geeft duidelijkheid. Dan is dit opgelost. Maar hoe wordt een volgend dossier op een andere plek in Nederland voorkomen?

Ik heb niet de pretentie het antwoord te hebben. Ik zie dit als een opening van een gesprek over hoe we in Nederland dit soort dingen kunnen voorkomen. Laat de lezers of wetenschappers of de Nationaal Ombudsman hier over nadenken. Natuurlijk zijn er niet honderd casussen die net zo schrijnend zijn, maar er zijn wel meer gevallen waarin mensen klem zitten in het systeem. Het gaat mij om bewustwording, zonder verwijten te maken naar individuele mensen die binnen het systeem doen wat ze kunnen.

Jurgen Tiekstra
Redacteur

links naar originele artikel :
https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/tien-jaar-onzekerheid-over-a15-gelderland